

NASSAULAAN

Straat in de Oranjestraat, waarvan de naam is ontleend aan de titel 'prins van Oranje-Nassau' die door de leden van het Nederlandse Koninklijke Huis wordt gevoerd. Het Duitse vorstengeslacht Nassau, waaruit de stadhouders en het latere Nederlandse Koninklijke Huis zijn voortgekomen, ontleende zijn naam aan de burch Nassau aan de Lahn (daterend van ca. 1120).

Aert van NESLAAN

Straat in de Zeeheldenbuurt, genoemd naar Aert Jansz. van Nes (1626–1693), Nederlands vlootvoogd, o.a. tijdens de Engelse Oorlogen.

NIEUWE GROENESTEEG

Voorlopige naam voor de straat die later Van Assendelftstraat zou heten.

NIEUWE WEG

(oude spelling Nieu wech)

Een vroegere landweg in de Kleyn Proffijt- of Morsebelpolder.

Deze weg leidde van de Herenweg (nu Haarlemmerstraatweg, tegenover het tegenwoordige huis Buitengebeuren) met enige knikken naar de toenmalige watermolen aan de Haarlemmer Trekvaart.

Martinus NIJHOFFLAAN

Straat in de Schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Martinus Nijhoff (1894–1953), Nederlands dichter, taal- en letterkundige.

Nijhoff was redacteur van het culturele tijdschrift De Gids en criticus bij de Nieuwe Rotterdamse Courant.

O

OEGSTGEESTERDIJK

is een oude benaming van de huidige Almondeweg–Oegstgeesterweg (gem. Rijnsburg). Zie onder Coelputterdijk

Maartje OFFERSLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Maartje Offers (1892–1944), Nederlands (opera)zangeres, inwoner van Oegstgeest.

Jan Hendrik OORTBRUG

Fiets- en voetgangersbrug over het Oegstgeester Kanaal, genoemd naar Jan Hendrik Oort (1900–1992), Nederlands sterrenkundige, inwoner van Oegstgeest.

In Franeker geboren, verhuisde Oort als kind naar Oegstgeest in verband met de benoeming van zijn vader als geneesheer-directeur van Sanatorium Rhijngeest (zie onder Rhijngeesterstraatweg). Hij studeerde sterrenkunde in Groningen, werkte aan de Yale-sterrenwacht in New Haven, Conn. (USA) en aan de Leidse sterrenwacht. Van 1945–1970 was hij directeur van de Leidse sterrenwacht. Oort verdiepte zich in bijna alle deelgebieden van de astronomie, met een wonderbaarlijke 'feeling' voor wat een doorbraak zou kunnen worden in het wetenschappelijke inzicht op zijn gebied.

Simon van OOSTSTROOMHOF

Woningcomplex in de wijk Poelgeest, genoemd naar Simon Jan van Ooststroom (1906–1982), Nederlands plantkundige, inwoner van Oegstgeest.

Van Ooststroom was verbonden aan het Rijksherbarium in Leiden en verzorgde o.a. de revisie van de bij natuurliehebbers populaire Flora van Nederland van Heukels.

ORANJELAAN

Straat in de Oranjebuurt, waarvan de naam is ontleend aan de titel 'prins van Oranje-Nassau' die door de leden van het Nederlandse Koninklijke Huis wordt gevoerd.

In 1544 kwam het Franse prinsdom 'Oranje' (Orange) in het bezit van Willem graaf van Nassau (zie onder Willem de Zwijgerlaan), waarna het overging op zijn opvolgers, tot het in 1702 door Frankrijk werd ingelijfd (bekrachtigd bij de Vrede van Utrecht in 1713). Titel en wapen werden vervolgens afgestaan aan de koning van Pruisen, maar in 1732 bij verdrag overgedragen aan de Friese stadhouders waaruit het latere Koninklijke Huis is voortgekomen. De leden hiervan zijn prinsen en prinsessen van Oranje-Nassau, maar de vermoedelijke opvolger van de troon voert de titel 'prins van Oranje'.

Adriaan van OSTADELAAN

Straat in de Schildersbuurt, genoemd naar Adriaan van Ostade (1610–1685), Nederlands schilder, vooral van het boerenleven, en etser, leerling van Frans Hals.

Willem van OTTERLOOLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Jan Willem van Otterloo (1907–1978), Nederlands dirigent en componist.

OUDE DAM

Voormalig dijkje op de grens van Oegstgeest en Sassenheim/Warmond, vroeger (vóór de aanleg van de Haarlemmer Trekvaart) een (voetpad)verbinding tussen de Herenweg (nu Haarlemmerstraatweg) en Warmond.

OUDE RIJNSBURGERWEG

Deel van de oude verbindingsweg tussen Leiden en Rijnsburg via de Mors (Lage Morsdijk).

Voor 1980 heette deze weg in zijn geheel Rijnsburgerweg, maar na de reconstructie van de T-kruising Rijnzichtweg–Rijnsburgerweg in dat jaar werd het wenselijk geacht, het eerste deel van de weg, ten zuiden van de kruising, een andere naam te geven. Dit deel werd toen Oude Rijnsburgerweg.

OUDE RIJNZICHTWEG

Straat in de omgeving van Endegeest, oorspronkelijk het begin van de Rijnzichtweg (voordien de Groenesteeg geheten).

Nadat in 1924 een deel van de toen tot Rijnzichtweg omgedoopte Groenesteeg was verlegd om een aansluiting te krijgen op de Geversstraat, werd het oorspronkelijke begin van de weg (nu een straat tussen de Rhijngheesterstraatweg en de Rijnzichtweg geworden) omgedoopt tot Oude Rijnzichtweg.

OUDE VAARTWEG

Doodlopende weg langs de Haarlemmer Trekvaart, een restant van de voormalige trekweg langs deze vaart (zie onder Haarlemmertrekvaart).

Toen in 1988 de weg langs de Haarlemmer Trekvaart tussen het Warmonderhek en de Rijksweg 44 werd herschapen in de Provinciale weg N 444, verdween daarmee de oude trekweg langs de vaart, op twee stukjes na: aan de Warmonder kant het deel dat inrit werd van het oude Tolhuis en aan de Sassenheimse kant een stukje weg met woningen (deels op Oegstgeester, deels op Sassenheims grondgebied), dat toen de naam Oude Vaartweg kreeg.

OUDENHOFLAAN

Genoemd naar de Ouden Hof, een voormalige (waarschijnlijk versterkte) hofstad, destijds eigendom en vermoedelijk ook de woonplaats van de Heren van Oegstgeest.

Zoals blijkt uit het zg. schoorsteenkohier uit 1552, verkeerde de hofstad toen al in vervallen staat. De naam 'Ouden Hof' bleef bewaard in de naam van de Oudenhofpolder en als veldnaam van een perceel land dat tot 1615 eigendom is gebleven van de Heren van Oegstgeest. Nadat in dat jaar de stad Leiden niet alleen de heerlijke rechten van Oegstgeest, maar ook de landerijen van de Ouden Hof had gekocht, werden deze landerijen (voor zover niet in erfpacht uitgegeven) aan de meest biedenden verkocht. Zo ook de 'campe lants' die in de overdrachtsakte van 6 november 1616 werd aangeduid als 'de Oude Hoff'. Deze had een opvallende, van de andere kavels afwijkende vorm. Deze vorm (min of meer die van een sleutelgat) behield het tot in de 20e eeuw, toen in het betrokken gebied een nieuwe woonwijk (de Bloemenbuurt) werd geprojecteerd. Luchtfoto's en archeologisch onderzoek brachten aan het licht dat ter plaatse een versterking is geweest met drie concentrische grachten en ringwallen. Niet duidelijk is of de Heren van Oegstgeest binnen deze wallen en grachten hebben gewoond, of dat het gaat om een plaats waarbinnen men zich in tijden van gevaar kon terugtrekken.

P

PAEDTSLAAN

Straat in de omgeving van de voormalige buitenplaats Abtspoel, genoemd naar leden van de familie Paedts, die tussen 1643 en 1750 eigenaren waren van het landhuis.

Het huis Abtspoel werd in 1643 verkocht aan *Willem Paedts* (ca. 1596–1669), burgemeester van Leiden, die zijn hoofdverblijf had op het Rapenburg in Leiden (nu Rapenburg 19). Na zijn overlijden kwam het aan zijn zoon *Cornelis Paedts*, in 1685 opgevolgd door *mr. Willem Paedts* (1665–1740). Deze liet Abtspoel verbouwen en uitbreiden en van een voor die tijd moderne gevel voorzien. Hij liet Abtspoel na aan zijn neef *mr. Willem Paets Jaczn.* (1688–1750), bewoner van de buitenplaats Blijgeest aan de Herenweg/Achterweg in Oegstgeest. Deze was de laatste eigenaar met de naam Pae(d)ts.

PAPAVERLAAN

Straat in de Bloemenbuurt, genoemd naar het plantengeslacht Papaver.

PASSAGE

Overdekte winkelgalerij (later weer afgesloten) tussen de De Kempenaerstraat en de Terweeweg.

POELGEESTERWEG

Genoemd naar de vroegere buurtschap Poelgeest rond het kasteel Oud-Poelgeest, oorspronkelijk een zelfstandige lage heerlijkheid, in de 14e eeuw verenigd met Oegstgeest.

De naam Poelgeest is al bekend uit een goederenlijst van de bisschop van Utrecht die in 960 wordt gedateerd. Het gaat dan om enig land en water in de omgeving van de Leede met een boerenhoeve. 'Het huis te Poelgeest', was in de 14e en 15e eeuw in leen is gegeven aan leden van de familie Van Alkemade (zie onder Laan van Alkemade). Zoals blijkt uit het zg. schoorsteenkohier uit 1552, was het adellijke huis toen al vervallen, maar was er wel een buurtschap Poelgeest, die in 1544 bestond uit vijf boerenwoningen.

POELSTEEG

Voetpad in Haaswijk, genoemd naar de vroegere landweg van die naam.

De Poelsteeg was oudtijds een zijweg van de Nieuwe weg (zie aldaar). Het huidige voetpad van die naam volgt het oude tracé, langs de houtwal van de vroegere buitenplaats Haaswijk naar het Oegstgeester Kanaal.

POLAKLAAN

Straat in de Hooglerarenbuurt van Haaswijk, genoemd naar Carel Hendrik Frederik Polak (1909–1981), Nederlands jurist, hoogleraar te Leiden, inwoner van Oegstgeest.

PRINSENLAAN

Straat in de Prinsessenbuurt, genoemd naar de prinsen van het Koninklijk Huis.

Willem PIJPERLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Willem Frederik Johannes Pijper (1894–1947), Nederlands componist en muziekcriticus.

Q

QUERIDOLAAN

Straat in de Hooglerarenbuurt van Haaswijk, genoemd naar Andries Querido (1912–2001), hoogleraar Endocrinologie te Leiden.

R

RAADHUISPARK

Van 1943–1945, onder de Duitse bezetting, de naam van het Wilhelminapark.

RADEMAKERPAD

Straat in de Hooglerarenbuurt van Haaswijk, genoemd naar Gijsbertus Godefriedus Johannes Rademaker (1887–1957), hoogleraar te Leiden, directeur van Rhijngeest, inwoner van Oegstgeest

REGENTESSELAAN

Straat in de Prinsessenbuurt, genoemd naar de koningin-regentes Emma.

Zie onder Emmalaan – Emmaplein.

Guus REITSMAHOF

Straat in de Verzetsliedenbuurt, herdenkt de Oegstgeester verzetsman Auguste Chrétien Joseph Reitsma (1922–1943).

Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog was Guus Reitsma student. Hij woonde Prins Hendriklaan 4. Hij sloot zich aan bij het verzet en nam op 27 maart 1943 deel aan de overval op het Amsterdamse Bevolkingsregister onder leiding van Gerrit J. van der Veen. Op 15 april werd hij gearresteerd en op 1 juli 1943 is hij in de duinen bij Overveen gefusilleerd.

Literatuur: Riet van Dort en Bert Driessen, Oegstgeest in bange dagen, 1940–1945. Oegstgeest, 1994.

REVIUSLAAN

Straat in de Schrijversbuurt in de Morsebel, genoemd naar Jacob Reefsens (1586–1658), Nederlands schrijver en dichter, bekend onder zijn latijnse naam Revius.

Revius was predikant, werkte mee aan de Statenvertaling van de Bijbel en werd bekend als schrijver van sonnetten en epigrammen.

RHIJNGEESTERSTRAATWEG

Genoemd naar de voormalige buitenplaats Rhijngeest waar deze weg heen leidt.

In de directe omgeving van het kasteel Endegeest, op de rand van de 'geest' en het vochtige klei- en veenweidegebied, lag sinds onheuglijke tijden een boerderij. Zoals veel van dergelijke boerderijen, werd ook deze in het begin van de 18e eeuw verbouwd tot een hofstede met herenhuis voor rijke stedelingen. Hij kreeg daarbij de naam Overgeest. Onder die naam werd hij nog in 1741 verkocht. Behalve een 'herenhuis' waren er een koetshuis, stallen, een orangerie, vijvers, fontein en broeibakken. Bij verkoop in 1764 was de naam inmiddels veranderd in Rhijngeest. Het 18e-eeuwse koetshuis bestaat nog steeds, maar het herenhuis werd in 1840 door de toenmalige eigenaar, A.L. van Heteren Gevers, verbouwd tot een eigentijdse villa.

Tot eind 19e eeuw is de villa Rhijngeest bewoond geweest door particulieren, onder andere door 'Lady de Tuyll' (de douairière baron van Tuyll van Serooskerke geb. Deutz van Assendelft), een zuster van de kasteelvrouw van Endegeest. In 1900 werd de buitenplaats gekocht door de gemeente Leiden ten behoeve van een 'inrichting voor zenuwlijders'. Op het terrein verrees een groot gebouw in Jugendstil, het Sanatorium Rhijngeest (later Jelgersmakliniek geheten), alsmede een woning voor de geneesheer-directeur. De bestaande villa werd bestemd voor opname van 1e-klaspatiënten.

Inmiddels is ten behoeve van de kliniek aan de rand van het terrein een aantal moderne gebouwen neergezet en werd het oude sanatoriumgebouw (overgegaan in handen van de gemeente Oegstgeest) verbouwd tot gemeentehuis (1999). De villa kreeg al in 1989 zijn woonfunctie terug. Het bos kwam onder de hoede van de Stichting Het Zuid-Hollands Landschap.

Literatuur: Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland. Zutphen, 2000. P. 132–135.

RHIJNHOFWEG

Genoemd naar de voormalige buitenplaats Rhijnhof, waar deze weg naartoe leidt.

Op het terrein waarom het hier gaat was aanvankelijk een steenbakkerij gevestigd. Tussen de Rijn en wat toen heette de Morsdijk (nu Rhijnhofweg) stonden enkele eenvoudige woningen, aan de andere zijde van de weg stonden de steenovens. In de tweede helft van de 17e eeuw, toen het onder industriëlen en andere welgestelden uit de stad mode werd om buiten de stad een 'speelhuis' (buitenverblijf) te bezitten, verbouwden de eigenaars van de steenfabriek de op hun terrein gelegen woningen tot een dubbel buitenhuis, dat de naam Dubbelhof kreeg. De 'zaal' in het midden van het huis werd nog verfraaid door de aanbouw van een koepel aan de Rijnzijde. In 1730 werd het pand, dat inmiddels Rhijnhof heette, herbouwd en er werd een tuin aangelegd. Hetzelfde gebeurde nog eens in 1759, waarbij het interieur een betimmering en pleisterwerk in Lodewijk XVI-stijl kreeg. Op de plaats van de steenovens was inmiddels een zg. Sterrenbos aangelegd.

In 1908 veranderde Rhijnhof van bestemming. Op de plaats van het bos werd door de Hervormde gemeente te Leiden een begraafplaats aangelegd, terwijl het huis werd ingericht als kantoor en condoléanceruimte.

In 1966 kwam Rhijnhof door een grenswijziging op Leids grondgebied te liggen.

Literatuur: Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland. Zutphen, 2000. P. 448.

RIDDERSPOORLAAN

Straat in de Bloemenbuurt, genoemd naar planten van het geslacht Delphinium.

Gerrit RIETVELDLAAN

Straat in de Architectenbuurt in de Morsebel, genoemd naar Gerrit Thomas Rietveld (1888–1964), Nederlands architect en meubelontwerper.

Een door Rietveld ontworpen huis, karakteristiek voor zijn stijl, vinden we in Oegstgeest aan de Hofdijk 40.

Adriaan ROLAND HOLSTLAAN

Straat in de schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Adrianus Roland Holst (1888–1976), Nederlands dichter en prozaschrijver.

Roland Holst schreef ook de tekst voor het Nationaal Monument in Amsterdam. Hij wordt wel 'de prins van de Nederlandse dichters' genoemd.

Adriaan van ROYENHOF

Straat in de wijk Poelgeest, genoemd naar Adrianus van Royen (1704–1779), Nederlands plantkundige, hoogleraar te Leiden, inwoner van Oegstgeest.

Van Royen was (als echtgenoot van Adriana Johanna Wesselius) eigenaar van de Oegstgeester buitenplaats Duinzigt (zie onder Duinzichtstraat).

ROZENLAAN

Straat in de Bloemenbuurt, genoemd naar planten van het geslacht Rosa.

RUBENKAMPBRUG

Brug tussen het Van Griethuysenplein en de Louise de Colignylaan, genoemd naar Heinricus Wilhelmus Rubenkamp (1863–1937), wethouder van Oegstgeest van 1919–1932.

Rubenkamp was zoon van een smid en zette het bedrijf van zijn vader voort. De smederij, gevestigd in de Deutzstraat (inmiddels afgebroken), groeide uit tot een rijtuig- en wagenmakerij en rijtuighandel aan de Geversstraat (eveneens afgebroken) met op het hoogtepunt van zijn bloei 70 man personeel.

Van 1918–1937 was hij lid van het kerkbestuur van de r.k. parochie en van 1919–1932 was hij lid van de gemeenteraad voor de Rooms-katholieke Staatspartij. Al spoedig werd hij tot wethouder verkozen. Ondertussen hield hij zich vooral bezig met de handel in onroerend goed, via de in 1921 opgerichte Bouwgrond Exploitatie Maatschappij 'Prins Hendrik'. Hij ontwikkelde bouwplannen voor de 'villaparken' ten noorden van de De Kempnaerstraat. Daarvoor werd hij in 1930 geëerd met de vernoeming van de genoemde brug.

Literatuur: Riet van Dort, Rubenkamp, projectontwikkelaar avant la lettre. Ver. Oud Oegstgeest presenteert jrg. 1 (1989), nr. 2, p. 9-14.

RUSTENBURGERPAD

Weg in de Mors, genoemd naar het huis Rustenburg dat voor 1758 ter plaatse van dit pad heeft gestaan.

Al in het begin van de 17e eeuw stond hier aan de verbindingsweg tussen Leiden en Rijnsburg een herberg met de naam Rustenburch. Op 1 oktober 1757 was nog sprake van 'een huis en erf met twee tuinen'. Voor het laatst, want bij de volgende verkoop van hetzelfde perceel, op 22 april 1758, heet het 'een erf waarop het huis Rustenburg heeft gestaan'. Zelfs in 1806 sprak een overdrachtsakte nog van 'het erf waarop het huis Rustenburg heeft gestaan'. Het lag 'aan het eind van de Groenesteeg' (de tegenwoordige Rijnszichtweg), tussen de huidige Rijnsburgerweg en de Valkenburgerweg, ten westen van het Rustenburgerpad.

Literatuur: Bert Driessen, 'Rustenburch'. Ver. Oud Oegstgeest presenteert jrg. 6 (1994), nr. 1, p. 20–22.

Jan van RUUSBROECLAAN

Straat in de Schrijversbuurt in de Morsebel, genoemd naar Johannes van Ruusbroec (1293–1381), Vlaams schrijver.

Ruusbroec (wiens naam ook wordt gespeld Ruysbroeck of Ruisbroeck) was prior van het Augustijnenklooster Groenendaal bij Brussel. Hij werd bekend door zijn geestelijk (mystiek) proza in zijn moedertaal.

Jacob van RUYSDAELLAAN

Straat in de Schildersbuurt, genoemd naar Jacob van Ruysdael (1628/1629–1682), Nederlands schilder, tekenaar en etser van vooral landschappen.

Van Ruysdael (wiens naam ook wordt gespeld Van Ruisdael) was bovendien werkzaam als arts.

Mien RUYS PARK

Plantsoen in de Architectenbuurt in de Morsebel, genoemd naar Wilhelmina Jacoba Ruys (1904–1999), Nederlands tuin- en landschapsarchitecte.

Mien Ruys groeide op op de Koninklijke Kwekerij Moerheim in Dedemsvaart, waar zij in 1923 haar opleiding tot tuinarchitecte begon. Ook werkte zij bij de afdeling Tuinarchitectuur van Wallace & Sons in Engeland en studeerde zij aan de Hogeschool voor Tuinarchitectuur in Berlijn. Daarna werd zij benoemd tot hoofd van de afd. Tuinarchitectuur van Moerheim. De door haar in de loop der jaren op de kwekerij in Dedemsvaart aangelegde tuinen worden beheerd door de Stichting De Tuinen van Mien Ruys en zijn tegen betaling te bezichtigen. Voor de gemeente Oegstgeest ontwierp zij de plantsoenaanleg langs de Hofdijk.

Adm. de RUYTERLAAN

Straat in de Zeeheldenbuurt, genoemd naar Michiel Adriaansz. de Ruyter (1607–1676), Nederlands vlootvoogd.

De Ruyter voer beurtelings als kapitein bij de koopvaardij en als bevelhebber bij de zeemacht. Vocht mee in de Tweede Engelse Oorlog (1665–1667) als luitenant-admiraal (vlaggenschip 'De Zeven Provinciën') en werd in de Derde Engelse Oorlog (1672–1674) bevorderd tot de speciaal voor hem geschapen rang van luitenant-admiraal-generaal.

In de Slag bij Syracuse (1676) werd hij zwaar gewond, waarna hij aan zijn verwondingen is bezweken. Hij werd bijgezet in de Nieuwe Kerk in Amsterdam (praalgraf van Rombout Verhulst).

RIJKSWEG

De rijksweg A44, aangelegd in de jaren '30 van de 20e eeuw, o.a. ter ontlasting van de dorpskom van Oegstgeest.

Rembrandt van RIJNLAAN

Straat in de Schildersbuurt, genoemd naar Rembrandt Harmensz. van Rijn (1606–1669), Nederlands schilder, tekenaar en etser.

RIJNSBURGERDIJK of RIJNSBURGSE DIJK

Vroegere naam voor de Almondeweg – Oegstgeesterweg (gem. Rijnsburg). Zie onder Coelputterdijk.

RIJNSBURGERWEG

Weg in de Mors, zoals de naam al zegt: een verbindingsweg tussen Oegstgeest en Rijnsburg.

De Rijnsburgerweg is een deel van de vroegere Lage Morsdijk, welke Leiden verbond met Rijnsburg.

RIJNSTRAAT

Aanvankelijk (in maart 1924) vastgestelde naam voor wat twee maanden later Van Assendelftstraat ging heten.

RIJNZICHTWEG

Een herberg, hoeve of buitenplaats met de naam Rijnzicht, waarnaar deze weg genoemd zou kunnen zijn, bleek niet te vinden.

Tot 1924 heette deze weg Groenesteeg. Toen in deze omgeving gebouwd ging worden, is de naam gewijzigd in Rijnzichtweg, zonder dat de herkomst van de nieuwe naam werd toegelicht.

Ooit was Oegstgeest wel een buitenplaats Rijnzicht rijk, maar deze lag aan de Morsweg in de omgeving van de huidige Rijnzichtbrug (nu gem. Leiden). Wellicht had men in 1924, gaande van de 'Leidse Buurt' in de richting van Rijnsburg of de Mors, vanaf deze weg een fraai zicht op de Rijn?

Zie ook onder Oude Rijnzichtweg.

S

SALVIALAAN

Straat in de Bloemenbuurt, genoemd naar het plantengeslacht *Salvia*.

Arthur van SCHENDELPAD

Straat in de Schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Arthur François Emile van Schendel (1874–1946), Nederlands schrijver.

Annie M.G. SCHMIDTLAAN

Straat in de Schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Anna Maria Geertruida Schmidt (1911–1995), Nederlands schrijfster van versjes en verhalen voor kinderen, hoorspelen, televisieseries, cabaretliedjes en musicals.

SCHOOLSTEEG

Naam van een voormalig straatje in de omgeving van Endegeest, tussen de Rhijngeesterstraatweg en de Deutzstraat. Zie onder Schoolstraat.

SCHOOLSTRAAT

Vroegere naam van de Deutzstraat, genoemd naar de openbare school die hier van 1608–1879 was gevestigd.

SCHOUTENBURGSTRAAT

Genoemd naar het vroeg-19e-eeuwse huis Schoutenburg aan de Wijttenbachweg 43.

Generaties lang was het perceel waarop dit huis nu staat eigendom van de familie Van der Laan, die aan de andere (noord-) zijde van de toenmalige Zandsloot een broodbakkerij dreef. Al die jaren was het een 'ledig erf', behalve dat in de 17e eeuw daar korte tijd een 'groot bequaem huys' heeft gestaan, door een oprijlaan verbonden met de Achterweg. Dit huis werd echter binnen veertig jaar door brand verwoest, waarna Cornelis Leendertsz. van der Laan het erf terugkocht. Sindsdien was het steeds inbegrepen bij vererving of verkoop van de bakkerij. Toen de laatste bakker in 1814 zijn bedrijf als 'een huis' (zonder de tot dan gebruikelijke toevoeging

'zijnde een broodbakkerij') verkocht aan de loodgieter Dirk Buytendijk, was het 'ledig erf' aan de zuidkant van de Zandsloot kennelijk nog niet bebouwd. Bij de opzet van het kadaster echter, korte tijd later, werd dit perceel (sectie C, nr. 57 en 58) omschreven als 'huis en erf' en 'tuin'. Met andere woorden, ook aan de zuidkant van de Zandsloot was toen een huis gebouwd. Dit moet het huis zijn dat we nu kennen als Schoutenburg. Een bekende bewoner van Schoutenburg was burgemeester H.D. Terwee (zie onder Terweeweg). Het huis Schoutenburg is een Rijksmonument.

SCHRIJVERS PAD

Fiets- en voetpad in de Schrijversbuurt van Haaswijk, lopend van de Haaswijklaan langs het F.B. Hotzpark tot aan het uiteinde van de Kleyn Proffijtlaan.

Adriaan C. SCHUURMANLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Adriaan Cornelis Schuurman (1904–1998), Nederlands kerkmusicus, organist, koordirigent en componist.

SOEMBA STRAAT

Straat in de wijk Buitenlust (of 'Indische buurt'), genoemd naar een van de eilanden in de voormalige Nederlands-Indische archipel.

SPAARGAREN STRAAT

(aanvankelijk Wethouder Spaargarenstraat geheten)

Straat in de Gemeentebestuurdersbuurt, genoemd naar Johannes Cornelis Spaargaren (1852–1930), wethouder van Oegstgeest van 1896–1919 en van 1923–1927.

Spaargaren was van beroep vishandelaar. In 1891 werd hij verkozen tot lid van de gemeenteraad, waarvan hij 36 jaar deel zou uitmaken. Wethouder was hij van 1896–1919 samen met Adrianus Juffermans. Voor de ontwikkelingen in deze periode, zie onder Juffermansstraat. In 1919 moest hij zijn plaats afstaan aan Gerrit Boon, maar in 1923 keerde hij terug. In zijn laatste ambtsperiode maakte hij de komst van de eerste elektrische straatverlichting mee.

Rosa SPIERLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Rosa Spier (1891–1967), Nederlands harpiste.

SPORTMAN STRAAT

Straat in de Gemeentebestuurdersbuurt van Oud Oegstgeest, echter niet naar een wethouder genoemd, maar naar de L.A.V. De Sportman, die speelde op het veld waar deze straat naartoe leidde.

De Sportman werd opgericht in 1896. Na verschillende eerdere combinaties, ging De Sportman in 1918 samen met de Leidsche Cricket- en Voetbalvereniging Ajax in de Ajax Sportman Combinatie (A.S.C.).

Literatuur: ASC 75 jaar: 1892–1967. Leiden, ASC, 1967.

Lotte STAM-BEESEPAD

Fiets- en voetpad in de Morsebel, genoemd naar Lotte Stam-Beese (1903–1988), Nederlands architecte.

Stam-Beese speelde een belangrijke rol bij de wederopbouw van Rotterdam na de Tweede Wereldoorlog.

STARKENBORGLAAN

Straat in het plan Prinsenweide, genoemd naar Jan André van Westreenen, heer van Starckenborg († 1790), eigenaar van de buitenplaats De Grunerie van ca. 1754–1790.

Deze Heer van Starckenborg breidde De Grunerie (zie onder Grunerielaan) uit met de Wilthoef (zie onder Wilthoeflaan). Vermoedelijk was hij de opdrachtgever voor de bouw van het nog bestaande huis aan de Van Cuycklaan 16.

Jan STEENLAAN

Straat in de Schildersbuurt, genoemd naar Jan Havicksz. Steen (1625 of 1626–1679), Nederlands schilder van voornamelijk huiselijke taferelen.

Cornelis van STEENISHOF

Woningcomplex in de wijk Poelgeest, genoemd naar Cornelis van Steenis (1901–1986), Nederlands plantkundige, hoogleraar te Leiden.

SUMATRASTRAAT

Straat in de wijk Buitenlust (of 'Indische buurt'), genoemd naar een van de eilanden in de voormalige Nederlands-Indische archipel.

SURINAMESTRAAT

Straat in de wijk Buitenlust (of 'Indische buurt'), genoemd naar een deel van het voormalige Nederlands West-Indië.

Hélène SWARTHLAAN

Straat in de Schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Stephanie Hélène Swarth (1859–1941), Nederlands dichteres.

Jan SWEELINCKLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Jan Pietersz. Sweelinck (1562–1621), Nederlands organist en componist van vocale en instrumentale muziek.

Dirck van SWIETENLAAN

Villapark in de omgeving van Endegeest, genoemd naar Dirck Boudijnsz. van Swieten (1400–1482), eigenaar van kasteel Endegeest van 1439–1482.

Dirck van Swieten (ook gespeld van Zwieten) was een zoon van een schepen en burgemeester van Leiden. Hij kwam al jong in dienst van hertog Jan van Beieren, later was hij secretaris van Filips de Goede. Daarna bekleedde hij nog allerlei hoge ambten in het gewest Holland. In 1447 werd hij schout van Oegstgeest en Poelgeest en in 1456 hoogheemraad van Rijnland. Ook op kerkelijk gebied was hij actief, in het bijzonder als beheerder van fondsen en stichtingen rond de Leidse Pieterskerk. Na zijn dood werd hij in deze kerk bijgezet in een door hem gestichte kapel.

Doordat zijn kinderen allen jong gestorven waren, vererfden zijn bezittingen aan nakomelingen van zijn zuster Geertruyt.

T

Theo TALBOOLAAN

Straat in de Verzetsliedenbuurt, herdenkt de Oegstgeester verzetsman Theophile Talboo (1888–1945).

Talboo was gepensioneerd Officier Marine Stoomvaartdienst I. Hij woonde Emmalaan 83 (nu: Prinsenlaan 3). Samen met zijn vrouw Sara Jacoba Lefeber richtte hij de verzetsgroep '83' op (bekend als de Talboo-groep), die zich later zou aansluiten bij de LKP (landelijke organisatie van knokploegen) 'De Geuzen'. Op 19 januari 1945 werden zij gearresteerd en naar de Scheveningse gevangenis (het 'Oranjehotel') gebracht. Vandaar werd hij overgebracht naar het doorgangskamp Amersfoort.

Talboo werd (met vele anderen, onder wie Jacob Key) op 8 maart 1945 gefusilleerd als represaille voor de aanslag op een Duitse legerauto waarbij onbedoeld de Höhere SS- und Polizeiführer Rauter werd gedood. Zijn vrouw kwam kort na de bevrijding vrij.

Literatuur: Riet van Dort en Bert Driessen, *Oegstgeest in bange dagen, 1940–1945*. Oegstgeest, 1994.

TERWEEPLEIN – TERWEEWEG

(aanvankelijk Burgemeester Terweeweg)

Genoemd naar Hendrik Derk Terwee (1812–1895), burgemeester van Oegstgeest (tevens gemeentesecretaris) van 1853–1895.

Terwee was van beroep zoutzieder toen hij zich in Oegstgeest vestigde. In 1853 werd hij benoemd als burgemeester. Toen hij als zodanig aantrad, had Oegstgeest ca. 2000 inwoners, incl. ca. 400 militairen in het Pesthuis (dat toen militaire gevangenis was en nog binnen de grenzen van Oegstgeest lag). Oegstgeest kende vrij veel industrie; er waren een bierbrouwerij, twee pannen- en tegelbakkerijen, een steenbakkerij, een kalkbranderij met drie ovens, een vernisstokerij en een zoutziederij (zie onder Zoutkeetlaan). Maar de voornaamste bron van inkomsten vond de bevolking in de landbouw (veeteelt en akkerbouw, vooral van aardappelen). De tuinbouw was in opkomst; aanvankelijk vooral bloemisterij ten behoeve van de vele buitenplaatsen, later ook bloembollenteelt. In 1856 vond de eerste veiling plaats van op het veld staande bolgewassen.

In laatstgenoemd jaar werd naast de bestaande kerkelijke armbesturen een Algemeen Armbestuur opgericht, waarheen op grond van de Armenwet een steeds groter deel van de armlastigen, die voorheen voor rekening van de kerken waren gekomen, werd doorgeschoven. Zo werd de armenzorg, tot groot ongenoegen van de burgemeester, een zaak van de gemeente.

Dat laatste geldt ook in toenemende mate voor de wegen en paden en de openbare nutsvoorzieningen. In 1868 werd het Ambachtsbestuur, dat over wegen en waterwegen ging, opgeheven. Steeds meer wegen werden nu met puin, grind of koolas verhard en van een vrij liggend voetpad voorzien. In 1885 kon met voldoening worden vastgesteld dat de route van Rijnsburg tot het Haagsche Schouw nu geheel met rijtuigen te berijden was. Lantaarnpalen werden aangeschaft en er werd een begin gemaakt met de straatverlichting. De lagere school verhuisde in 1879 van de Schoolstraat (nu Deutzstraat) naar een nieuw gebouw aan wat later de Geversstraat zou heten. De oude school werd verbouwd tot een ziekenhuisje voor isolatie van (eventuele) besmettelijke zieken en een woning voor de veldwachter.

Tegelijk kwam er in de Mors (aan de Hoge Morsweg) een tweede school bij. Deze buurt werd in 1884 bovendien aangesloten op het duinwaterleidingnet. Voordien had men hier te kampen met een uiterst slechte waterkwaliteit, die het gemeentebestuur al lang veel zorgen baarde en tot gevallen van ernstige infectieziekten leidde. Ook de aanleg van riolering vond in de ambtsperiode van Terwee zijn aanvang.

Het Raadhuis aan de Lageweg (nu Wijttenbachweg 27), in 1686 aangekocht voor rekening van de Diaconie- en Heilige-Geestarmmeesters, werd in 1868 eigendom van de gemeente en werd in 1870 verbouwd. Terwee heeft nog net mee kunnen maken dat het werd aangesloten op het telefoonnet. Iets eerder viel de aanschaf van een brandkluis voor het gemeentehuis.

De ontwikkeling van Oegstgeest tot villadorp begon in 1887 met de bouw van het inmiddels afgebroken Terweepark bij het station van de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, dat toen nog op Oegstgeester grondgebied stond – wat eveneens geldt voor de Morssingel en de Aloëlaan en omgeving, waar in de jaren 1888 en 1889 woningbouw plaatsvond. Uiteraard leidden deze ontwikkelingen tot een uitbreiding van het inwoneraantal, dat bij Terwee's afscheid was gestegen tot twee maal het aantal dat hij bij zijn komst 42 jaar geleden had aangetroffen.

Als burgemeester woonde Terwee in het huis Schoutenburg (nu Wijttenbachweg 43).

THORBECKEHOF

Wooncomplex voor studenten en werkende jongeren, genoemd naar Johan Rudolf Thorbecke (1798–1872), Nederlands staatsman en historicus.

Jac.P. THIJSSELAAN

Straat in de wijk Poelgeest, genoemd naar Jacobus Pieter Thijsse (1865–1945), Nederlands onderwijzer en natuurliefhebber.

Thijsse werd bekend door zijn populaire boekjes en artikelen en vooral door de Verkade-albums over de natuur van Nederland, waarvan hij de tekst verzorgde.

Ir. G. TJALMAWEG

Deel van de Provinciale weg N 206 (waarvan een klein deel op Oegstgeester grondgebied), genoemd naar G. Tjalma (geb. 1924), directeur-hoofdingenieur van Rijkswaterstaat van 1972–1987.

TOLHUISBRUG

Fiets- en voetbrug over de Haarlemmer Trekvaart, genoemd naar het nabij gelegen voormalige Tolhuis aan deze vaart.

TOORENVELTSTRAAT

Genoemd naar het huis Toorenvelt aan de Wijttenbachweg 6.

De eerste bebouwing van deze plaats geschiedde in de 17e eeuw door Jan Cornelisz. van Leeusvelt, korenkoper te Leiden. Deze had bij de verkoop van de landerijen van de Oude Hof door de stad Leiden in 1616 'een campe lants' aan de 'Binnewech' gekocht, waarop hij een huis liet bouwen. In dit huis werd in het midden van de 17e eeuw door Jean de Plancke een herberg 'De Maecht van Gent' geëxploiteerd, waarvoor hij in 1655 consent van Burgemeesters en Regeerders van de stad Leiden verkreeg op voorwaarde dat hij alleen in Leiden gebrouwen bier zou tappen. In 1672 verloor het huis de bestemming van herberg. Het werd toen heel deftig een hofstede, leenroerig gemaakt aan het huis Adegeest in Voorschoten. 'Leenman' werd prof. Arnold Sijen, hoogleraar in de plantkunde aan de Leidse universiteit. Als leengoed ging het huis van hand tot hand. In 1685 werd het groter herbouwd door de toenmalige eigenaar François d'Offarell. Daarna kwam Toorenvelt in handen van mr. Willem Paedts (zie onder Abtspoelhof – Abtspoelweg) en van Willem Juyst (de bakker van de overkant, zie onder Schoutenburgstraat). Later werd prof. Daniël Wyttenbach eigenaar (zie onder Wijttenbachweg). Diens erven verkochten het huis, dat toen was verhuurd aan de familie Lubbe, in 1957 aan de gemeente Oegstgeest. Het werd ontruimd en dichtgespijkerd, tot in 1960 de heer A. Kret het kocht en door het architectenbureau P. van der Sterre liet restaureren.

Het huis Toorenvelt is een Rijksmonument.

Literatuur: W.J. van Varik, Toorenvelt. In: Bijdragen tot de geschiedenis van Oegstgeest. Leiden, 1972.

M. Harpertsz. TROMPLAAN

Straat in de Zeeheldenbuurt, genoemd naar Maarten Harpertsz. Tromp (1598–1653), Nederlands vlootvoogd.

Tromp maakte al als 9-jarige de slag bij Gibraltar mee (1607). Hij voer beurtelings bij de marine en de koopvaardij. In 1637 werd hij luitenant-admiraal van Holland en Westvriesland. Hij vernietigde de Spaanse vloot bij Duins (1639). In 1652 viel hij in ongenade, werd opgevolgd door Witte de With, maar na diens nederlaag weer in eer hersteld. Hij sneuvelde in de slag bij Ter Heijde (1653) en werd begraven in de Oude Kerk in Delft.

U

UTENWAERDELAAN

Straat in de buurt De Grunerie, genoemd naar Mabelie Utenwaerde, Vrouwe van Oegstgeest en Poelgeest van 1339–1342.

Mabelie Utenwaerde was de dochter van Kerstine van Oegstgeest. Deze was na de dood van haar vader Willem van Oegstgeest niet met het erfgoed beleend (zie onder Van Cuycklaan). Toen Dirk van Cuyck in 1339 kinderloos was gestorven, ging 'het goed van Oestgeest' alsnog naar Willems kleindochter. (Kerstine en haar man Jan Utenwaerde waren inmiddels overleden.) In 1342 moest zij het echter toch afstaan aan Philips van Wassenaer (zie onder Van Wassenaerlaan).

V

VALKENBURGER VEERPAD – VALKENBURGERWEG

Wegen die Oegstgeest verbinden met het voetveer naar Valkenburg.

De Valkenburgerweg is een deel van de vroegere Hoge Morsdijk, welke van de Leidse Morspoort, het Galgewater volgde, leidde naar Het Sant bij Katwijk.

VEERDAM naar het Valkenburgerveer

Tot 1980 de officiële benaming van het Valkenburgerveerpad,

Jan VERMEERLAAN

Straat in de Schildersbuurt, genoemd naar Jan Jansz. Vermeer de Oude (1628–1691), Nederlands schilder en tekenaar.

Mathijs VERMEULENPAD

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Matthijs Vermeulen (1888–1967), Nederlands componist en muziekcriticus.

Floris VERSTERLAAN

Straat in de Schildersbuurt, genoemd naar Floris Henric Verster van Wulverhorst (1861–1927), Nederlands schilder.

Verster werd geboren in Leiden en zou hier zijn hele leven blijven wonen. Na zijn opleiding aan Ars Aemula Naturae in Leiden en aan de Kunstakademies in Den Haag en Brussel, deelde hij jarenlang een atelier met Menso Kamerlingh Onnes (zie onder Menso Kamerlingh Onneslaan), met wiens zuster hij trouwde. Na zijn huwelijk vestigde hij zich op de buitenplaats Groenoord aan de Haarlemmerweg. Hij schilderde veel stillevens van bloemen, maar ook tekeningen van de tuin van Endegeest en van oude huisjes.

Literatuur: Ineke Oele-Kap, *Geschilderd in Oegstgeest*. Vereniging Oud Oegstgeest presenteert jrg. 12 (2000), no. 2, p. 12–15.

Simon VESTDIJKLAAN

Straat in de Schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Simon Vestdijk (1898–1971), Nederlands schrijver.

Vestdijk was aanvankelijk (scheeps)arts, maar wijdde zich vanaf 1932 geheel aan de literatuur.

Jo VINCENTLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Johanna Maria Bos-Vincent (1898–1989), Nederlands zangeres.

VINKEWEG

Weg in de Elsgeesterpolder (deels op grondgebied van Oegstgeest, deels van Rijnsburg), vermoedelijk genoemd naar een familie Vinken die oudtijds in deze omgeving woonde.

De Vinkeweg is een van de oudste wegen in deze omgeving. Hij vormde een verbinding tussen de herenweg (Wassenaar)–Rijnsburg–Voorhout–(richting Keukenhof en verder) en de herenweg (Haagsche Schouw)–Oegstgeest–Sassenheim–(Lisse en verder). Hij kwam vroeger dus uit op de Haarlemmerstraatweg (de voormalige Herenweg), naast het huis Buitengebeuren, maar werd daarvan afgesneden door Rijksweg 44.

VIOLENLAAN

Straat in de Bloemenbuurt, genoemd naar planten van het geslacht Viola.

Willem VOGELLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Willem Vogel (geb. 1920), Nederlands organist en componist van kerk- en beiaardmuziek.

VOORTWEG

(oude spelling ook Voortwech of Voirtwech)

Een van de oudste wegen van Oegstgeest, nu De Kempenaerstraat–Endegeesterlaan.

Mogelijk dankt deze weg, die al sinds onheuglijke tijden deel uitmaakt van het Oegstgeester stratenplan, zijn naam aan de voorde door de Hofbrouckerwetering (ter hoogte van de huidige Spaargarenstraat). Vaak werd de weg verdeeld in een Hoge en een Lage Voort(weg). 'Hoog' en 'Laag' verwijst naar de ligging op de strandwal ('de Geest') resp. in de strandvlakte (zie hiervoor onder De Geest en onder Hofbrouckerlaan). De Lage Voort is dan het deel van de De Kempenaerstraat tussen de Warmonderweg en de Terweeweg (eventueel tot aan de Geversstraat), de Hoge Voortweg is de huidige Endegeesterlaan plus eventueel het deel van de De Kempenaerstraat dat op de Geest ligt.

De VOSCUYL

Straat genoemd naar de hofstede Voscuyl, die gestaan heeft aan de Herenweg (nu Rhijngeesterstraatweg) ter hoogte van de r.k. pastorie/Rijnzichtweg.

Het huis Voscuyl wordt al genoemd in 1355 als een 'leen' van het Huis van Wassenaer. Het komt ook voor in het zg. schoorsteenkohier van 1552; het behoorde toen tot het kleinste type woningen, met niet meer dan één schoorsteen.

De Voscuyl wordt ook genoemd als een van de plaatsen in de omgeving van Leiden waar in de begintijd van de Reformatie 'hagepreken' werden gehouden.

Literatuur: W.J. van Varik, De Voskuil. Leids Jaarboekje 1957, p. 102–105.

Hugo de VRIESLAAN

Straat in de wijk Poelgeest, genoemd naar Hugo de Vries (1848–1935), Nederlands plantkundige, hoogleraar te Amsterdam.

W

Johan WAGENAARLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Johan Wagenaar (1862–1941), Nederlands componist, koordirigent en organist.

WALDECK PYRMONTLAAN

Straat in de Oranjebuurt, genoemd naar koningin Emma van Waldeck Pymont (zie onder Emmalaan – Emmaplein), zo geheten naar het (voormalige) Duitse vorstendom Waldeck Pymont waarvan haar vader vorst was.

WARMERWEG

Oude naam voor de weg die naar het dorp Warmond leidde (nu: Poelgeesterweg–Abtspoelweg).

WARMONDERWEG

Deel van de weg die leidt naar het dorp Warmond.

Van WASSENAERLAAN

Straat in de buurt De Grunerie, genoemd naar het geslacht dat van 1342–1544 de heerlijke rechten van Oegstgeest en Poelgeest uitoefende.

In 1342 werd Philips van Wassenaer, burggraaf van Leiden, door graaf Willem IV beleend met de heerlijke rechten van Oegstgeest en Poelgeest. Met een kleine onderbreking, toen zijn kleinzoon met dezelfde naam uit zijn lenen was gezet wegens zijn betrokkenheid bij de moord op Aleid van Poelgeest, vererfdde deze rechten in rechte lijn in het Huis Wassenaer tot en met Maria van Wassenaer, burggravin van Leiden, die trouwde met een graaf van Ligne. Daardoor kwam de heerlijkheid in handen van het geslacht De Ligne, waarnaar in Oegstgeest geen laan is vernoemd.

Anne WEBER-VAN BOSSELAAN

Straat in de wijk Poelgeest, genoemd naar Anne Weber-van Bosse (1852–1942), veelzijdig Nederlands biologe.

WILHELMINAPARK

Als villapark opgezette straat, genoemd naar Wilhelmina, prinses van Oranje-Nassau, prinses (van 1890–1948 koningin) der Nederlanden en door haar huwelijk met prins Hendrik in 1901 hertogin van Mecklenburg-Schwerin (1880–1962).

WILLEM DE ZWIJGERLAAN

Straat in de Oranjebuurt, genoemd naar Willem graaf van Nassau, prins van Oranje (1533–1584), stadhouder van Holland, Zeeland en Utrecht (1559), bijgenaamd 'de Zwijger'. Willem de Zwijger werd in 1572 de spil van het verzet van de Nederlanden tegen Spanje. In 1580 werd hij door koning Filips II in de ban gedaan, wat aanslagen op zijn leven uitlokte (1581 en 1584, de laatste dodelijk).

WILLEMSHOF

Villaparkje tussen de Haarlemmertrekvaart en het Poelmeer, genoemd naar de vroegere jachthaven van de heer Willems, die plaats maakte voor dit woonwijkje.

WILLIBRORDLAAN

Straat in de buurt De Grunerie, genoemd naar de Engelse monnik-missionaris Willibrord (658–739), volgens de traditie grondlegger van de christelijke kerk in Oegstgeest.

Willibrord werd geboren in het toenmalige Engelse koninkrijk Northumbria, werd opgevoed in een vooraanstaand klooster in Ripon, en ging in 690 vanuit een Iers klooster met elf medebroeders als missionaris naar het vasteland van Europa, waar hij wereldlijke en pauselijke steun verwierf. In 695 benoemd als 'aartsbisschop der Friezen' vestigde hij zich in Utrecht. Zijn verkondiging strekte zich uit over grote delen van de Nederlanden en Duitsland. Hij stichtte de abdij van Echternach (Luxemburg), waar hij de laatste jaren van zijn leven woonde en op 7 november 739 overleed.

Volgens de legende maande hij kort voor zijn dood de inwoners van Oegstgeest, een kerk te bouwen, met de belofte die zelf te zullen inzegenen – welke belofte hij postuum (na zijn dood) zou hebben ingelost door op de dag van de kerkwijding vanuit de hemel een zachte regen op de kerk te doen neerdalen.

Literatuur: Willibrords erven; 1250 jaar christendom in Oegstgeest. Oegstgeest, 1989.

WILLINKLAAN

Straat in de buurt van Oud-Poelgeest, genoemd naar mr. Gerrit Willink (1814–1876), bewoner en later eigenaar van Oud-Poelgeest, en zijn opvolgers.

Mr. G. Willink bewoonde het kasteel van 1854–1864, vanaf 1856 als eigenaar. Hij liet het kasteel verbouwen, o.a. de twee torens aanbrengen. Hij schonk het in 1866 aan zijn dochter Johanna Georgina Maria (1848–1927), gehuwd met J.H. Willink (1843–1908). Zij woonde er tot 1901. Zij liet het bezit na aan haar dochter Arnoldine Leonie Willink (1872–1950), die het in 1940 verkocht aan de gemeente Oegstgeest.

Het alliantiewapen van het echtpaar Willink–Willink (twee naar elkaar toe neigende schilden, met in dit geval op beide hetzelfde wapen: een kale tak met drie eikels) siert de voorgevel van het kasteel (boven het middenvenster van het bovenportaal).

Literatuur: Kastelen en buitenplaatsen in Zuid-Holland. Zutphen, 2000. P. 128–131.

Jan WILSPARK

Plantsoen met randwegen in de Architectenbuurt in de Morsebel, genoemd naar Jan Wils (1891–1972), Nederlands architect, behorend tot de oprichters van 'De Stijl'.

WILTHOEFLAAN

Genoemd naar de boerderij Wilthoef, één van de vroegere rij boerderijen tussen de Herenweg (Dorpsstraat–Rhijngeesterstraatweg) en de Pastoorswetering, waarvan resten nog te vinden zijn aan de Rhijngeesterstraatweg 165.

In 1784 werd de boerderij, toen bestaande uit een bouwhuis, stal, schuren, wagenschuur, twee hooibergen en ruim 10 morgen wei- en hooiland, door J.A. van Westreenen van Starckenborg toegevoegd aan zijn buitenplaats De Grunerie.

Voor de meer recente geschiedenis, zie: Bert Driesen, In gesprek met... [M. van der Putten]. Ver. Oud Oegstgeest presenteert 10 (1998), nr. 2, p. 15-18.

Witte de WITHLAAN

Straat in de Zeeheldenbuurt, genoemd naar Witte Cornelisz. de With (1599–1658), Nederlands vlootvoogd.

De With was vice-admiraal van Holland en Zeeland onder Tromp, wiens opvolger hij werd in 1652 en in 1653. Hij sneuvelde in 1658 in de slag in de Sont en werd begraven in de Grote Kerk te Rotterdam.

Jan WOLKERSLAAN

Straat in de Schrijversbuurt van Haaswijk, genoemd naar Jan Wolkers (geb. 1925), Nederlands schrijver, opgegroeid in Oegstgeest.

Van WIJCKERSLOOT/H/LAANTJE

Deze naam werd in 1914 officieel toegekend aan het pad dat algemeen als Bisschopslaantje of Filosofenlaantje bekend stond.

Deze officiële naam, ontleend aan Mgr. C.L. baron van Wijkerslooth (zie onder Van Wijckersloothplein), lijkt nooit ingeburgerd te zijn.

Van WIJCKERSLOOTHPLEIN

Terrein waarop het verpleeghuis Van Wijckerslooth en het zorgcentrum Rustenborch zijn gelegen, genoemd naar Cornelius Ludovicus baron van Wijckerslooth, heer van Schalkwijk (1786–1851), titulair bisschop van Curium, bewoner van de buitenplaats Duinzigt van 1836–1851.

Mgr. van Wijckerslooth was opgeleid aan het seminarie in Warmond, tot priester gewijd in 1811 en in 1816 benoemd als hoogleraar aan het genoemde seminarie. In 1832 werd hij door paus Gregorius XVI benoemd tot bisschop van Curium. Als destijds enige r.k. bisschop in Nederland reisde hij rond om priesters te wijden, kerken in te zegenen en het sacrament van het Vormsel te bedienen.

In 1834 kocht hij de buitenplaats Duinzigt in Oegstgeest als residentie. In het bos hiervan liet hij een villa bouwen. In de historische gebouwen van de buitenplaats kwam op zijn verzoek een klein klooster van een zustercongregatie, die hier een 'bewaarschool', een naaischool en een wees- en oudeliedenhuys oprichtten (Huize Duinzigt); later werd een school met internaat gebouwd (o.a. voor schipperskinderen). Het 'paleisje' van mgr. van Wijckerslooth werd in 1915 gesloopt. Het klooster werd in 1989 door de laatste zusters verlaten.

Mgr. van Wijckerslooth is begraven op de r.k. begraafplaats in Schalkwijk, waar in 1864 een grafkapel voor hem en zijn familie werd opgericht.

WIJTENBACHWEG

Deel van de voormalige Achterweg, in 1914 vernoemd naar Daniël Wyttenbach (1746–1820), 'hoogleraar aan 's Lands hogeschool te Leiden', die aan deze weg heeft gewoond.

Wyttenbach (in officiële akten wordt de naam ook gespeld Wittenbach) was geboren in Bern als zoon van een hoogleraar in de godgeleerdheid. Hij studeerde theologie in Marburg en klassieke talen in Göttingen. In 1798 werd hij hoogleraar in de klassieke talen in Leiden. Aanvankelijk woonde hij 's winters in Leiden aan het Rapenburg, 's zomers in Oegstgeest in het huis Veldzigt aan de Herenweg (nu Rhijngeesterstraatweg 60), dat in 1805 zijn eigendom werd. In 1806 kocht hij de hofstede De Hoogenboom op de hoek van de Achterweg en de Hofdijck. Vanaf 1807 tot zijn dood heeft hij daar gewoond. Veldzigt verkocht hij in 1811, maar in 1815 kocht hij het aan De Hoogenboom grenzende land tot en met het huis Toorenvelt (zie onder Toorenveltstraat). Op het weiland tussen De Hoogenboom en Toorenvelt liet hij een bos planten, dat na de dood van zijn weduwe in 1830 is geroid.

Wyttenbach werd volgens zijn wens begraven op het voorplein van De Hoogenboom. Van de hofstede is nog slechts het inrijhek over met de twee zuilen die zijn familiewapen dragen. Een zuil met inscriptie op de plaats waar De Hoogenboom heeft gestaan houdt, naast de straatnaam, de herinnering aan hem levend.

Literatuur: W.J. van Varik, De Hoogenboom. In: Bijdragen tot de geschiedenis van Oegstgeest. Leiden, 1972. P. 44–54.

Z

Jan David ZOCHERPARK

Plantsoen in de Architectenbuurt in de Morsebel, genoemd naar Jan David Zocher jr. (1791–1870), Nederlands landschapsarchitect, belangrijke vertegenwoordiger van de landschapsstijl.

Zocher was de zoon van de architect en tuinarchitect van dezelfde naam (1763–1817), die de landschapsstijl in Nederland introduceerde en o.a. het Bos van Wijckerslooth zijn vorm gaf. Zocher jr. was de architect van het park van paleis Soestdijk, de Haarlemmerhout, het Vondelpark in Amsterdam en in Oegstgeest het park van Oud Poelgeest. In Den Haag gaf hij vorm aan de omgeving van het Plein 1813 (Willemspark). Hij werkte ook als architect.

ZONNEBLOEMLAAN

Straat in de Bloemenbuurt, genoemd naar planten van het geslacht Helianthus.

ZOUTKEETLAAN

Straat in 'Het Oude Dorp', genoemd naar de zoutziederij/zoutkeet die hier gevestigd was van 1842–1938.

Toen het Oegstgeester Kanaal was gegraven, dat Oegstgeest met de zee verbond, werd in Oegstgeest aan dit kanaal een zoutziederij geopend. Een van de eerste zoutzieders in Oegstgeest was H.D. Terwee, die later tot burgemeester van deze gemeente werd benoemd. De productie van zeezout werd beëindigd nadat Nederland was overgestapt op zout uit de bodem, gewonnen in Boekelo. Wel bleef het bedrijf nog enige tijd in gebruik als magazijn voor de zouthandel, laatstelijk door de n.v. De Leidsche Zoutkeet. Daarna werd het terrein geëxploiteerd als jachtwerf De Bolder, later voor verhuur en stalling van schepen.

Literatuur: Maria Fehmers-Schlattmann en Wout Koppers, Van woonhuis tot... Ver. Oud Oegstgeest presenteert jrg. 12 (2000), no. 2, p. 4–5.
G.D.M. Schwencke, Meer over de zoutkeet in Oegstgeest. Ver. Oud Oegstgeest presenteert jrg. 14 (2002), no. 2, p.

Jan ZWARTLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Jan Zwart (1877–1937), Nederlands organist en componist.

Bernard ZWEERSLAAN

Straat in de Musicibuurt van Haaswijk, genoemd naar Bernard Zweers (1854–1924), Nederlands componist.